

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

•Danica• izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide •Danica• dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 20. oktobra 1899

List 42.

Tarbula.

Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc.

VI

Kristusu nevesta.

(Dalje)

Na bregu skala siva
Stoji, ne gane se,
Stoji nepremakljiva,
Ko bije v njo morje.

Stoletne lipe v hosti
Ne gane vihre moč,
Oblak ko krije gosti
Nebo, in zemljo noč. —

Tako je v veri stala
Junaškega srca,
Sovraga ni se bala
Devica Tarbula.

Sodnik besede gladke,
Medene govori,
Obljube dela sladke,
Malike naj časti.

Zaman devico snubi,
Zgubljen besed je med;
Saj Kristusa le ljubi
Nevest nedolžnih cvet.

Zato jezi se ljuto,
In trese srda se;
Grozi ji muko kruto, —
Meč oster, vislice.

Ne trese se devica,
Srce ima mirno,
In jasna so ji lica,
In svitlo je oko.

Boga le povikšuje
Ki vstvaril vsako stvar,
Vesoljstvu gospoduje
Dobrotni gospodar.

Zato krvnik srditi
Obsodil devo v smrt;
Naj jo hiti vmoriti,
Saj raj ji je odprt.
(Dalje prihodnjič.)

O naših zavodih.

I.

Velečastitim gg. duhovnim pastirjem.

V škofijskem listu l. 1899., IV. 41, str. 72 sem proti koncu omenil naše zavode in rekel: „Ako ostane darežljivost kakor do sedaj, zavodi bodo v kratkem stali in pričakovati smemo, da nam dado ne le več duhovnikov, ampak tudi tudi več borilcev lajikov za Kristusa in njegovo delo. Zato naj se pobirajo prispevki prvič pri velikonočnem izpraševanju, kjer je prilika, ljudstvo za zadevo iznova vnemati, da ne zaspi, drugič še dvakrat na leto v vsakem selu po zanesljivih osebah in sicer o binkoštnih in septemberskih kvatrih. Upam, da dobim potrebno dovoljenje od visoke vlade, kar bom še prijavil.“

Dolgo ste čakali in večkrat popraševali, kdaj da se bo ta važna zadeva uredila? Veleoslavna deželna vlada je imela razne pomisleke zoper nameravano pobiranje in je želela, naj se samo na cerkev omeji. Ker bi pa v veliki večini župnij pobiranje v cerkvi ne zadostovalo, sem šel na Dunaj, ter sem visokemu c. kr. mi-

nisterstvu vso zadevo razložil. Visoko c. kr. ministerstvo je moje razloge uvažilo, pa sem dobil nastopni odlok istega, kakor mi sporoča vele-slavno c. kr. deželno predsedništvo v dopisu z dne 11. septembra 1899, števil. 4852/pr., ki se tako-le glasi:

„Unter Beziehung auf das sehr geschätzte Schreiben vom 18. August l. J., Z 51/pr. und im Nachhange zur h. a. Note vom 29. Juli 1899, Z 3937/pr. beehrt sich das k. k. Landespräsidium Euer fürstbischöflichen Gnaden mitzutheilen, dass gegen die beabsichtigte Nominirung der mit der Sammlung für das katholische Gymnasium beziehungsweise Convikt und Knabenseminar in Laibach betrauten Persönlichkeiten durch die Pfarrämter keinerlei Anstand obwaltet, dass jedoch die Genehmigung der einzelnen von den Pfarrämtern namhaft gemachten Sammler den politischen Behörden I. Instanz vorbehalten bleibt, welche den betreffenden Personen die erforderlichen Legitimationen zur Vornahme der Sammlung ausstellen und in denselben den Rayon genau bezeichnen werden, innerhalb dessen der Vorweiser der Legitimation im Pfarrsprengel zu sammeln berechtigt ist; auch wird in dieser Legitimation die Zeit, für welche dieselbe Giltigkeit hat, bezeichnet werden.

Indem das k. k. Landespräsidium an die Bezirkshauptmannschaften des Landes beziehungsweise an den Stadtmagistrat in Laibach die in obiger Richtung nöthigen Weisungen ergehen lässt, werden eure fürstbischöfliche Gnaden weiters in Kenntnis gesetzt, dass die Anzahl der Sammler für jede Pfare auf 2 zu beschränken ist und dass nur in den Pfarren der Stadt Laibach und in besonders grossen Pfarren des Landes das Sammeln durch drei hiezu legitimirte Personen statthaft ist.

Was endlich die Interpretation jenes Passus der eingangs citirten h. a. Note betrifft, demzufolge die Sammlungsbewilligung „für die Dauer von je drei Monaten“ in den Jahren 1899, 1900 und 1901 ertheilt wurde, so wird gegen die von Euer fürstbischöflichen Gnaden in Aussicht genommene Modalität, die Sammlung dreimal im Jahre durch je einen Monat vornehmen zu lassen, kein Anstand erhoben.“

Dovolilo se je torej za nameravane zavode prispevke pobirati od hiše do hiše in sicer trikrat na leto po mesec dni; toda za to od velečastitih gg. župnikov odbrani in zanesljivi možje, po 2 v manjših, po 3 v velikih župnijah, se morajo prijaviti c. kr. okrajnemu glavarstvu (resp. magistratu), da dobé potrebne legitimacije.

Prosim Vas torej, da idete iznova na delo in si pobiranje vsak v svoji župniji tako uredite, kakor ste prepričani po skušnjah, da boste najbolj gotovo uspeli. Zanesem se na Vašo ljubezen do Boga, do svete cerkve in do naroda; ne bojte se truda, in mirnega srca brez razdražljivih besedi pretrpite kako morebitno razžaljivo besedo; tudi možem, odbranim za pobiranje, naročite, da naj mirno postopajo in nikogar

ne žalijo, pač pa lepo prosijo za miloščino v imenu Božjem.

II.

Vernikom. *)

Gotovo želite poizvedeti, kaj se je za naše katoliške zavode in za našo nameravano slovensko katoliško gimnazijo do sedaj storilo.

Prva stvar je potrební denar. Na moj poziv ste bili, hvala Bogu, koj pripravljeni toliko dajati, da pride na vsako osebo po dva novčiča na četrto leta. Dajati niso mogli siromaki, ki ničesar nimajo; njim Bog ne bo zameril, saj vidi njihovo dobro voljo, in jim jo bo poplačal. Protivili so se pa nasprotniki dobre stvari same. Ko bi bili samo molčali in miloščino odrekli, bi jim nihče ne mogel zameriti. Toda kar nameravnost so mi napovedali boj, rekoč, da če se mi res posreči, da dosežem, kar nameravam, potem bo zadobil liberalizem pri nas smrtno rano, in za to mi hočejo nasprotovati do skrajnosti. Iz srca jim odpuščam vse, kar so me grdili in žalili radi dela, ki mi ga nalaga moja dolžnost; prosim pa tudi Boga, da jim On odpusti. Le žal mi je, da so res nekatere bolj omahljive vernike precej zbegali.

Toda, ljubi moji, Boga hvalim, ki mi je podelil milost, da ste Vi v ogromni večini za nameravane zavode zavzeti in navdušeni in trdno zaupam, da premožnejši od Vas bodo nadomestili. česar ne morejo dati resnični ubožci ali česar nečejo dati hudi nasprotniki naših skupnih namer. Meni je nasprotovanje le še bolj odprlo oči, da še bolj jasno spoznavam, kako smo pravo zadeli; Vaša navdušena darežljivost pa mi vzdržuje pogum za težko delo in velike skrbi.

Veleslavna naša vlada se je s početka protivila pobiranju prineskov, boječ se, da se Vam bo prevelika sila delala, in možje pobiralci so v nekaterih okrajih morali precej trpeti. Sedaj pa je visoka vlada mojim željam ustregla in pobiralo se bo za zavode tako, kakor Vam bodo Vaši duhovni pastirji povedali.

Nikar ne bodite nevoljni, če Vas za miloščino prosim, in bom to prošnjo več let ponavljal in trkal posebno na vrata premožnejših, da se me spominjajo v življenju, pa po mogočnosti tudi v svojih oporokah. Pred seboj imam list sv. Očeta na škofe v Braziliji. Iz tega vidim, kako sv. Oče priporočajo škofom, naj ustanové posebne zavode za mladeniče, o katerih je upati, da se posveté duhovskemu stanu, da se od mladih nog nauče nositi jarem Božji, da se od mladih nog vadijo v pravi pobožnosti in vodijo h krš-

*) Ta list naj se vernikom s prižnice prečita.

čanski popolnosti. Sveti Oče pravijo, da naj le-ti ne stanujejo skupaj z mladeniči namenjenimi za posvetne poklice, ampak naj imajo svoja posebna semenišča, v katerih naj se vzgajajo za duhovski stan, ker drugače bi utegnili svoj poklic izgubiti, ali pa v šolah pohujšani potem kot duhovniki biti sveti cerkvi ne na veselje, ampak na žalost. Za vzdrževanje pa priporočajo sv. Oče, naj se ustanove škofijski zakladi in sicer po darežljivosti raznih dobrotnikov, ki naj nekoliko svojih dohodkov za take zaklade odločijo, posebno pa naj se jih spominjajo v oporokah. To priporočajo sveti Oče Braziljancem, ki morajo že tako sami s svojimi prispevki vse svoje duhovnike vzdrževati.

Kaj ne, kako sveti Oče Braziljancem prav to priporočajo, kar jaz Vas prosim. Tudi jaz mislim na dva zavoda: eden se bo imenoval semenišče in tu se bodo vzgajali prihodnji duhovniki počeni od prvega gimnazijalnega razreda; drugi se bo imenoval konvikt, kjer se bodo vzgajali mladeniči za posvetne poklice, sicer strogo na temelju krščanstva in v duhu svete katoliške cerkve, toda nekoliko bolj prosto, soglasno z njihovim posvetnim poklicem. Oboji bodo samo gimnazijo skupaj imeli in jo skupno obiskovali, drugače bodo popolnoma ločeni. Prosim Vas za pomoč, da se poslopja sezidajo in da se ustanovi škofijski zaklad za vzdrževanje. Kolikor bolj bo narastel zaklad, toliko več dijakov, posebno odmenjenih za duhovski stan, se bo sprejemalo brezplačno ali prav za nizko ceno. Ako Bog dá, postavili se bodo prihodnje leto temelji zavodoma in gimnaziji.

Ali kaj pomaga zavod brez dobrih vzgojiteljev in učiteljev? Tudi za to sem poskrbel. Šest duhovnikov, in sicer prav dobrih, gre prve dni oktobra na Dunaj, eden pa v Gradec na visoke šole, kjer bodo večinoma na moje stroške ostali štiri leta, napravili vse skušnje in po tem v naših zavodih, ki bodo do takrat dogotovljeni, začeli veselo na čast Božjo in Vašo korist delati. Tudi še vsaj dva druga duhovnika, ki imata deloma skušnje, deloma jih bosta pa do tistega časa napravila, bosta vstopila kot profesorja in vzgojitelja v naše zavode.

Na ta način si pomagajo škofje po vsem svetu. Na visokih šolah v posvetnih predmetih izučeni duhovni naj bodo živ dokaz, kako si vera in učenost, pobožno življenje in znanstveno poučevanje prav nič ne nasprotujejo. Oh, kako nas mora vse srce boleti, ko se z nekim ponosom trdi, da naši slovenski naobraženi možje, naši slovenski razumniki so v taboru one nesrečne stranke, katera v svojih časopisih in v vsem

javnem svojem postopanju kaže prav posebno sovražnost do vsega, kar se imenuje katoliško. Hvali se v teh časopisih Luter Martin, hvali krivoverec Hus, hvali paganstvo, ne hvali se pa Gospod naš Jezus Kristus, ampak delu njegovemu se silno nasprotuje. Ne gleda se na to, kar je sveta Jezusova cerkev po svojih duhovnikih, po svojih redovih moškega in ženskega spola, po dobrih posvetnih možeh in ženah tekom stoletij storila in še sedaj pred našimi očmi stori, ampak stika se po vseh kotih, da se kaj slabega zasledi, kar se presukano in povečano z gnjusnimi psovkami slastno svetu oznanja. Da, tudi dobre, svete stvari pred svetom gnjusijo in blatijo. Čujte, samo en izgled.

Povabil sem gospode učitelje na Vaših šolah, naj pridejo prve dni septembra v Ljubljano, da se udeleže nalašč za nje prirejenih duhovnih vaj, da tudi oni v samoti malo bolj točno premislijo večnost in večne resnice, da opravijo dobro sveto izpoved, da okrepečani s podukom in z milostjo Božjo zopet iznova začnejo poučevati in vzgajati Vaše otroke. Oglasilo se je precej gg. učiteljev, pa so se tri dni v samoti duhovnih vaj udeležili. — Tudi gdě. učiteljicam sem dal priliko za slične duhovne vaje. Ali ni to nekaj naravnega, kar se samo po sebi umeva? Saj bodo samo oni učitelji Vaše otroke prav vzgojevali, ki se sami Boga bojé, ki sami svoje krščanske dolžnosti izpolnjujejo in v resnici po sveti veri živé. Učitelji pa, ki se Boga ne bojé, ki krščanskih svojih dolžnosti ne izpolnjujejo, ampak Bogu in cerkvi nasprotne časnike berejo, pa morebiti tudi med Vami razširjajo, ter sebe in Vas ostrupljujejo, taki učitelji niso sposobni, da Vaše otroke prav vzgajajo, to je, da jih res vzgoje v strahu Božjem, v ljubezni do Jezusa, v pokorščini do svete cerkve, da jih vzgoje v duhu krščanskem, v duhu Jezusovem. Duhovne vaje naj bi pa ravno gg. učiteljem pomagale ne samo k temu, da rešijo svojo neumrljivo dušo, ampak tudi k temu, da bi mogli res pravi krščanski vzgojitelji biti. Kaj ne, gg. učitelji in gděne. učiteljice bi se morali duhovnih vaj veseliti in z njimi tudi vsi, ki jim otroke v šolo pošiljajo, ker jim bodo potem otroke prav z mirno vestjo mogli zaupati. Ali kaj se je zgodilo? Naši slabi časopisi zato grdè mene in ne prenehajo žaliti, grditi, zasramovati, kar naravnost preganjati onih dobrih učiteljev in učiteljic, ki so k duhovnim vajam prihiteli. Kaj ne, to je žalostno! In taki časniki naj bi bili glasilo poštenih Slovencev? glasilo mož, ki hočejo veljati kot razumništvo med Slovenci? mož, ki naj bi bili voditelji naši?

Na noge torej, dragi moji katoliški Slovenci! Ne, ta pogubni duh se med Slovenci ne sme širiti, moramo ga z vso močjo zavračati. Kot posebno zdatno sredstvo bo razun drugih, o katerih Vam bom že še govoril, ravno naše semenišče, naš konvikt, naša katoliška gimnazija, za katero se gre pripravljat omenjeno število mladih duhovnov na visoke šole. Priporočimo jih Materi Mariji presvetega rožnega venca, da ostanejo dobri duhovni, da postanejo pravi krščanski vzgojitelji Vaših sinov in branitelji krščanske znanosti, krščanske umetnosti, krščanskega življenja in sploh prave krščanske omike.

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in sv. Duha naj pride nad Vas in naj bo vselej nad Vami. Amen.

V Ljubljani, na praznik sv. Rožnega venca, 1. oktobra 1899.

† **Anton Bonaventura,**

škof.

Sv. rožni venec.

•Odprite mi vrata pravice,
stopil bom skozi nje, in slavil
Gospoda. Toso vrata Gospodova,
pravični pojdejo skozi nje •
Ps. 117, 19.

Naše življenje je potovanje, tako pravi sveti Pavel. Zares, težavno je naše življenje. Razne hude strasti ovirajo človeka, da le težko napreduje v dobrem. To zlasti skušajo oni, ki se trudijo doseči popolnejše, čednostno življenje. Kakor potnik, ki je potoval dolgo in težavno pot, z veseljem pozdravlja ob cesti stoječe gostišče, da si odpočije, prav tako je vsaka po krepostih koprneča duša vesela in Bogu hvaležna, ker je nam dala božja previdnost sv. rožni venec kot neko gostišče, kjer se naša duša odpočije in okrepi za nadaljno pot proti nebesom.

Sv. rožni venec smemo primerjati krasni palači s tremi nadstropji. Prvo nadstropje je pri tleh. Druga božja oseba se je ponižala in postala človek iz usmiljenja do človeškega rodu. „Beseda je meso postala.“ — „Beseda, ki je bila v začetku pri Bogu“, pravi sv. Janez. Sv. Pavel piše, da je edinorojeni Sin Božji vzel na se hlapčevsko podobo. (Pismo do Filipljanov 2, 7.). Bog postane človek! — On, ki je vsemogočen, postane malo, slabotno dete! Odprl je sv. nebesa in stopil na zemljo v blato, v katerem je ležal pregrešni človeški rod, zakril je bliščečo obleko nebeškega veličanstva pod zaničljivo podobo umrljivega človeškega telesa. „Bog je svet tako ljubil, da ni prizanesel svojemu edinorojenemu Sinu.“

(Jan. 3, 16.) Oglejmo si natančneje prvo nadstropje t. j. veseli del rožnega venca. „Odprimo vrata pravice in stopimo skozi nje“ v prekrasno dvorano. Skozi velika in lepa okna se nam nudijo znameniti razgledi proti ljubljenu Nazaretu, proti nezabnemu Betlehemu in tam daleč za gorami se vidi v čaroviti svetlobi Jeruzalemski tempelj, ki je postal radi novorojenega Izveličarja še zanimivejši in krasnejši nego je bil Salomonov. In stene te mogočne dvorane so ozaljšane z raznimi in velepomembnimi napisi: Na eni strani vidimo tri zlate križe z napisom: „V imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen.“ Zares, kako zanimive in svete besede, ki bi morale vsakemu kristjanu dičiti večkrat na dan čelo, usta in srce. Vidimo še drug napis. Iz prvih kristijanskih časov je, in Bog je že mnogo čudežev storil, ko so ljudje izgovarjali ta sveti izrek. Glasi se pa takole: „Čast bodi Očetu in Sinu in sv. Duhu; kakor je bilo v začetku, tako zdaj in na veke. Amen.“ Prelep je tretji napis: „Češčena Marija, milosti polna, Gospod je s teboj. (Luka 1, 28.) Blažena si med ženami in blažen je sad tvojega telesa (Luka 1, 42) Jezus. Sveta Marija, Mati Božja, prosi za nas grešnike zdaj in na našo smrtno uro. Amen.“ (Rimsko-katoliška cerkev.)

Dve knjigi ležita na mizi. Prvo so spisali apostoli in se zove „apostolska vera.“ V nji se govori o stvarjenju sveta po Bogu Očetu, o vladanju in previdnosti božji. V „apostolski veri“ se popisuje krasno, dasi na kratko, življenje, trpljenje in povelicanje Jezusa Krista, Sinu Božjega. Druga knjiga se imenuje „Oče naš.“ Sam Božji Sin je učil tako ljudi moliti. Zato dobro vemo, da je ta molitev Bogu Očetu resnito všeč. Kaj ne da, pobožna duša, v tem nadstropju je prijetno bivati! Kdor pridno in rad moli sv. rožni venec, prepriča se, da so resnične besede psalmistove: „Kako ljuba so mi tvoja bivališča, Gospod vojskinih trum!“ (Ps. 83, 1.) in gotovo bode veselja vzkliknil: „Moja duša hrepeni in koprni po bivališčih Gospodovih. Moje srce, in moje meso se veseli v živem Bogu.“ (Ps. 83, 2.)

Ko smo se naveselili v tem svetem stanovanju in Bogu dolžno čast in slavo dali, hočemo iti dalje v drugo nadstropje. Premišljevati hočemo kratko žalostni del sv. rožnega venca. Bogu ni bilo zadosti, da se je za nas včlovečil in nas učil s svojo besedo in s svojim izgledom; ne, še več je storil za nas. Da je nas odrešil in nam nebesa odprl, šel je za nas v smrt in nas vse odkupil sramotne smrti na lesu sv. križa. Ljubezen do ljudi (Luka 15.) je gnala Jezusa na Oljsko goro in na goro Golgoto. In Jezus Krist je sam rekel: „Kadar bom povišan,

bodem vse na se potegnil. — Jaz sem luč sveta; kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, ampak bo imel luč življenja.“ (Jan. 8, 12, 28, 32. in 3, 14). Radi tega se veren kristijan rad poda v duhu tja na Oljsko goro, kjer so bila nizka oljkina drevesa priče onega grozovitega krvavega potenja našega Izveličarja. In zopet vleče neka tajna sila vsako pobožno dušo tja na Golgoto pod križ, na katerem visi Jezus, mož bolečin, v smrtnih mukah. Pazljiv, veren kristijan se čuti pri molitvi žalostnega dela sv. rožnega venca, kakor da bi bil v neki velikanski dvorani božje ljubezni, kjer se Jezus daruje za izveličanje duš. — Pomudi se tu nekoliko, draga duša, in poglej, koliko trpi tvoj Odrešenik. Na križu visi v groznih bolečinah med dvema roparjema kot roparjem poglavar, kot najhujšobnejši človek. Na glavi ima venec iz ostrega trnja spleten. Bodeči trni so zasajeni globoko v glavo, in izpod vsakega trna teče gorka kri. Oči so globoko vdrte in s krvjo zalite, obraz ves pobit, zapljuvan in okrvavljen. Sploh celo telo je neusmiljeno raztepeno in razmesarjeno, roke in noge so trdo pribite na križ, da se niti ganiti ne more. In vendar, kdo je ta, ki tu tako sramotne, tako strašne smrti umira? Jezus Krist je, Sin božji, naš Izveličar. On se daruje tu tudi za te, ker te je ljubil, ker hoče, da tudi ti njega ljubiš in se izveličaš. Ozri se, blaga duša, po tej mogočni, žalobni dvorani. Stene so pregrnjene s črnimi zavesami resnične žalosti in srčnega kesanja. Vse je tiho, mirno, in ko odmoliš: „ki je za nas križan bil“, se oddahneš, sicer skesanega srca. vendar se vzradostiš in nehote vsklikneš: „O Bog, kako ti naj povrnem toliko ljubezen!“

Častitljivi del sv. rožnega venca smemo primerjati tretjemu nadstropju. Od tu je razgled tja gori v sveta nebesa. Krist je vstal od smrti, premagal je peklenške moči in odprl revnemu človeškemu rodu vrata svetih nebes. Ko moliš ta del sv. rožnega venca, vzdigne se ti duh iz vsakdanjega zemskega življenja in pohiti tja gori v sveti raj, kjer se napaja pri studencu božje ljubezni. Kristovo povečano telo te nehote spominja, da boš tudi ti enkrat vstal v poveličanem telesu k večnemu življenju. Sv. Duh te razsvetljuje in da spoznati častitljivost in veličastnost naše sv. vere. Božji Sin je svojo deviško Mater Marijo k sebi vzel in jo venčal za kraljico nebes in zemlje, prav tako boš tudi ti lahko srečen v nebeškem kraljevstvu, ako živiš na zemlji po božjih zapovedih. In ko končaš sv. rožni venec, počutiš se tako mirnega, tako srečnega in zadovoljnega. Prav pravi psalmist: „Gospod me vodi, in nič mi ne manjka; na pašnik, tja me je postavil.“ (Ps. 22, 1)

Premišljevali smo torej sv. rožni venec v vseh treh delih. Nič ni prijetnejega, nič bolj tolažilnega in vzpodbudnejšega nego moliti sv. rožni venec. Ako te križi in težave tarejo, tedaj primi molek in moli sv. rožni venec, in prepričal se bodeš, da se ti olajša srce. — Mogočni Lev XIII. vzpodbuja leto za letom krščanske narode, da naj pridno molijo sv. rožni venec, poslušajmo namestnika Kristovega in sledimo njegovim navodilom.

A. M.

Molimo sv. rožni venec pri obiskovanju najsvetejšega zakramenta.

Velika revolucija leta 1848 je žugala, da porazi tudi palačo, v kateri je bival naslednik sv. Petra, papež Pij IX. Predno pa je moral papež pobegniti, šel je še v kapelo, v kateri je bilo sv. Rešnje Telo, vzel je Najsvetejše iz tabernakeljna spravil je v posodico in skril na svoje prsi in potem se umaknil v Gačto. Kaj ne, veličasten prizor! Vidni vrhovni pastir je nosil nevidnega vrhovnega pastirja sv. cerkve v podobi kruha pri sebi. Iz Gačte je pisal Pij IX. na vse škofo katoliške cerkve naznanjujoč jim, da namerava občno menenje o brezmadežnem spočetju blažene Device razglasiti za versko resnico. Zaupanje, katero je gojil veliki papež do božjega Izveličarja in brezmadežne Device ni bilo osramočeno. Kmalu se je slovesno vrnil v Rim.

Le malo let pozneje so ga jeli sopet stiskati sovražniki. V ti stiski pa se je papež s svojim ljudstvom istotako zatekel k Najsvetejšemu in dolgo molil pred njim. Zatekel se je tudi k devici Mariji za pomoč, da je mogel srčno in udan v voljo božjo izpiti zadnjo kapljo trpljenja.

Tudi njegov naslednik Leon XIII. išče v našem brezvernem času pomoči v bridkostih v presv. zakramentu in v pobožnosti do prečiste Device. Zato je tudi ukazal v l. 1883 in 1884, da se moli meseca oktobra sveti rožni venec v župnih cerkvah in sicer tako, da se opravi ali med sv. mašo ali pa popoldne, ko se podeli tudi blagoslov z Najsvetejšim. Tu nam prihaja na misel sv. Alfonz Ligorij, ki je pri obiskovanju presv. Rešnjega Telesa tudi premišljeval o Materi božji. Kakor molimo v stari cerkveni molitvi „Pod tvojo pomoč pribežimo“ besede: „S svojim Sinom nas spravi, svojemu Sinu nas priporoči, svojemu Sinu nas izroči,“ tako hitimo tudi s pomočjo rožnega venca po Mariji k Jezusu v zakramentu sv. Rešnjega Telesa, ker so tako veleli sv. oče. Po Mariji k Jezusu — to je stara krščanska na-

vada in duhovnik večkrat imenuje pri sv. maši to ime. Tudi mi radi hitimo po Mariji k Jezusu v najsvetejšem zakramentu.

Vsemogočni je ustvaril večjo luč na nebu, da nam sveti po dnevu, in drugo manjšo, da nam sveti po noči. Obe nas razveseljujeta. Vendar pa ima le solnce samo svojo luč, luna si jo izposoja od solнца, da nam sveti po noči. Glejte, usmiljeni Oče nebeški nam je pa poslal še dve drugi luči: svojega sina Odrešenika in njegovo mater Marijo. Kadar se grejemo v žarkih svojega Odrešenika pred tabernakeljnom, zatecimo se tedaj tudi radi v varstvo Marijino. Nikar ne zabimo, da je ona prav zato tako velika, ker je mati Jezusova, in torej kadar mislimo nanj, spominjajmo se tudi nje. Sv. rožni venec je najboljšo sredstvo, da jo vredno počastimo. Ko premišljujemo skrivnosti učlovečenja, odrešenja in vstajenja, spominjamo se Odrešenika in njegove matere, zato je prav sv. rožni venec tako primeren za vsakega kristijana tudi, ko obiskuje presveto Rešnje Telo.

F. G.

Prostomislec spreobrnjen po škapulirju presv. Srca Jezusovega.

Kacih 13 let je že temu, ko je neki gospod v predmestju belgijske prestolnice Bruselj ležal na smrt bolan. Že dolgo let ni izpolnoval svojih verskih dolžnostij, pa tudi sedaj noče ničesar slišati o duhovniku. Ko so domačini videli, da se bolezen vedno hujša, prosijo g. kapelana župne cerkve, da bi bolnika posetil. Duhovnik pride, a prostomislec ga jezno zavrne: „Gospod, jaz nisem Vas klical; ne potrebujem Vas.“ — Kaj hoče duhovnik na tak pozdrav? Zalostnim srcem se je oddaljil priporočivši zakrknjenega grešnika premilostnemu Srcu Jezusovemu.

Nekoliko dni pozneje pokliče pobožna nečakinja tega bolnika zopet istega kapelana, misleč, da ji stric ne bode drugič odbil duhovnika. Dasi se je ta bal, da ga bode bolnik tudi sedaj tako sprejel kakor prvič, vendar ni hotel zapustiti nesrečnika že radi njegove neumrljive duše. Odzove se nečakinji želji. Toda tudi sedaj mu bolnik zoperno odgovori: „Gospod, nikarte me nadlegovati! Tudi jaz imam svoja načela, in nečem imeti nikakršnega opravka s „f....“ Če že moram umreti, tedaj hočem umreti kot pravi prostomislec in hočem, da me kot takega pokopljejo.“

Duhovnik tugepolen zopet odide. Pri odhodu vzame pred bolnikovo sobo iz žepa malo belo rleče platno in ga da nečakinji rekoč: „Tu imaš škapulir presv. Srca Jezusovega. Če ga bolnik ne bi vzel, zateci se k temu pribežališču grešnikov! Tudi mi bomo ta čas opravili devetdnevnicu na čast presv. Srcu Jezusovemu.“ Prebrisana nečakinja je še isti dan šla k bolniku in mu govorila: „Dragi striček! Če že nočete videti duhovnika, dobro, bodi; nič več Vas ne bodem nadlegovala. Le nekaj Vas prosim: vzemite in nosite ta le mali škapulir, saj Vam ne bode škodoval.“ „Kaj ti pride na misel?“ odvrne ji

stric srdito. „Jaz naj nosim škapulir? Ne, tega nikdar.“ Toda deklica se ne ustraši. „Dobri striček.“ pravi, „vem, da prav radi vidite, da Vam jaz strežem. Kar koli morem, vse bom naredila, samo da ozdravite. Ako pa nimate toliko ljubezni do mene, ki Vas tako ljubim, in ne vzamete škapulirja, tedaj z Bogom — jaz grem.“ In glej, pravi trenutek je porabila. Bolnik vzame tiho škapulir in si ga tiho dene sam okrog vratu. Domačini so pa še isti večer pričeli opravljati devetdnevnicu.

Bolezen se je vedno hujšala. Zdravnik izjavlja, da bode stric v malo dneh umrl. Približal se je zadnji dan devetdnevnic, kar prosi bolnik: „Pokličite mi hitro duhovnika; rad bi z njim govoril.“ Kdo bi bil veseleji nego nečakinja? Hitro steče v župnišče in pravi kapelanu: „Velečastiti gospod, pojdite brzo, stric bode kmalu umrl.“ „Po kaj pa,“ odgovori gospod, „če pa noče z menoj govoriti. Dvakrat me je že odbil, tretjič ne grem!“ „Pojdite, gospod, saj Vas sam želi.“ — Kapelan je torej šel in našel bolnika popolnoma pripravljenega za izpoved. Kapelanu pokaže škapulir in pravi: „Glejte, g. kapelan, to je vzrok moje spreobrnitve. Odkar mi je moja nečakinja dala ta škapulir, mi vest ne da miru, in sedaj se hočem z Bogom spraviti.“

Izpovedal se je in kot pravi spokornik prejel sv. popotnico. Za nekaj dni pa je umrl, hvaleč presv. Srce Jezusovo.

—k.—

Čemu so duhovniki?

Na kolodvoru v Bordeaux-u (reci Bordô) sta vstopila v isti kupê dva potnika, bogat meščan, pa ubog delalec. Dospevši do postaje Lande pogleda bogatin skozi okno ter zapazi duhovnika, ki je nameraval vstopiti v prav tisti kupê, kjer sta sedela naša dva znanca. Kar spregovori glasno in z zaničljivim novdarkom bogatin: „Čemu so neki...? Čas bi že bil, da bi se zemlja otrebila te sodrge.“

Seveda si je poiskal duhovnik, začuvši tako ljubezniv pozdrav, drug kupê.

Pa tudi delalec v kupeju je slišal bogatinove besede. Toda nič ni spregovoril. Vlak se je jel zopet pomikati in kmalu je bil v brzem teku. Zdaj pa stopi delalec k bogatinu ter mu pravi kratko in resno: „Gospod, tukaj sva sama. Nihče naju ne vidi. Daleč sva že od kolodvora. Jaz sem močan, a vi ste šibki. Kaj, ko bi vas zdajle prijel za goltanec ter vas zadržal, potem oropal vas denarja in slednjič vas vrgel skozi okno? Kdo bi mi mogel braniti, kaj?“

„Škoda bi bilo,“ odgovori bled in prestrašen bogatin, „da bi postali morilec, kajti nič denarja nimam pri sebi.“

„Le nikari ne lažite! Danes ste potegnili na tej in tej banki 30.000 fr., to vem gotovo in denar imate tukajle v tej torbi. Tudi jaz sem bil v oni banki in sem vas videl. Ali ne?“

Ubogi meščan še bolj prebledi, zdaj mu prihaja vroče, zdaj ga pretrese mraz. Že je menil, da je po njem.

Tedaj pa pravi delalec s povdarkom: „Ne bojte se me, gospod! Kajti jaz sem odgojen po duhovnikih in zato vam ne bom skrivil nobenega lasu in vašega denarja se ne dotaknem. Prav nasprotno, ko bi bilo treba, še branil bi vas in vaše

imetje napadalcev. Kajti vedite, duhovniki so me učili, da biva nad nami Bog, ki vse vidi in pred katerim ne moremo ničesar skriti. Duhovniki so me tudi učili, da Bog prepoveduje krasti in da vsacega kaznuje, ki prelomi njegove zapovedi. Da še več! Duhovniki so me učili, da ne smem poželeti bližnjega blaga.

Ali sedaj veste, čemu so duhovniki?"

Kapelan Josip Pluntarič.

Duhovne vaje za učiteljice v Siriji 1898.

List „Katoliški misijoni“ *) poroča o duhovnih vajah, katere so imele učiteljice v Bejrutu v Siriji. Prišlo jih je 12. Pa niso mlade in gosposke kakor naše, ki pridejo iz učiteljišča. Štiri izmed njih so bile nekdaj učenke redovnic od sv. družine, so device, ki bivajo pri stariših in si tudi pri preji nekaj zaslužijo in so že precej v letih. Potem so nakatere postarane žene, katerih otroci so že odrastli, torej imajo časa dovolj baviti se z vzgojo deklic. Druge zopet so zelo stare matrone, bivše pomožne učiteljice naših sester. Nosijo črno obleko s križem. Vsaka ima več kakor 60 let. Seveda ni ondi ljudsko šolstvo na tako visoki stopinji, kakor pri nas. Še le dober začetek je to. Določen dan so se sošle ter strmele, ko so ugledale druga drugo. Tri dni so imele prosto, da so se izpoznavale. Tu so se pokazali različni značaji, napravile so se skupine, ter so se jeziki razvezali. Starejše so trdile, da zdaj konec stoletja je vse hujše in slabše, kakor je bilo v poprejšnji dobi, in da je mladina postala prevzetna in neubogljiva. Sveta konec se bliža. Mlajše so očitale starejšim učiteljicam, da ne umejo prave metode, so jim rekle, da je treba s časom napredovati, ako se ga hoče izboljšati. Mestne so hribovske čez ramo pogledovale, ter so je vabile, naj le nekaj časa pri njih v mestu bivajo, potem si bodo že prisvojile mestno omiko in oliko. One s hribov so bile zadovoljne s svojim stanom in so učiteljicam malih mest očitale veliko domišljavost. Nekatere malo bolj izučene so se ponašale s svojimi vzornimi razredi, ki se lahko kosajo z vsakim penzionatom; one pa, ki imajo veliko izkušnje, izjavile so, da se hočejo pri izpitu meriti z učenimi učiteljicami, katere bi lahko užugale.

Zanimivo je bilo poslušati njihove pogovore. Prva je rekla: „Ko sem začela pouk, bile so učenke popolno nevedne; niso znale metle ločiti od polena, in če sem hotela imeti metlo, prinesle so mi poleno. Vse drugače je danes. Pridite in poglejte, kako umljivo in lahko težke reči narekujejo.“ Druga pa je pravila: „V začetku moje učenke niso znale križa narediti. Ko sem štiri poslednje reči človekove razlagala, odgovoril je otrok: To so roke in noge (v arabščini zamore namreč konec človekov označiti tudi njegove ekstremitete). Tako je vsaka vedela kaj posebnega povedati. Zlasti pri obedu je bilo kaj živahno. Ko je pa ura naznanila začetek duhovnih vaj, so vse utihnile. Učiteljice so se jih s toliko večjo vneto udeležile, ker so bile prvič pri njih. Počenši od pr-

vega so jele spoznavati lepo nalogo od Boga jim izročeno v novi luči. Po vsakem govoru so sestavile zapisnike, kako naj bi zanaprej vravnale svoje posebne razmere in vodstvo šole. Tretji dan je rekla neka udeleženka: „Oče, jaz sem pretakala bridke solze; veliko mi je popraviti, tako da mi pogum upada. Naj postanem redovnica, takoj bodem izgotovila svoje in drugih izveličanje“ — Duhovne vaje so jim bile v veliko korist. Rekle so, dozljaj smo bile surovo, zarjuvelo železo, zdaj smo pa vse prerrojene, prenovljene. Nekatere se niso hotele več zadovoljiti z navadnim krščanskim življenjem, temveč dospeti so hotele do popolnosti. Ko so bile duhovne vaje končane, položile so učiteljice svoje spisane sklepe za prihodnost na oltar. Jedna izmed njih je tole sklenila: „Ljubi moj božji Izveličar, jaz nočem več živeti v mlačnosti. Izvolim si pred Tvojim obličjem delež Marte, in sama sebe za vse svoje življenje posvetim Tvoji službi. Skrta in pozabljena v kakšnem koticu zemlje hočem Tebi služiti v o sebi otrok, katere mi hočeš izročiti; jaz se hočem posvetiti za nje in z njimi. Jaz hočem vsprejeti vse nadloge in težave, katere mi bodeš poslal, ter hočem svoj križ nositi do smrti. O božji ženin moje duše! ako previdiš, da te bom še kdaj s kakim grehom žalila, daj mi raje poprej umreti“ — Tako so se končale duhovne vaje za učiteljice v Siriji v veliko duševno korist in veselje udeležencek. Dnevi duhovnih vaj so dnevi izveličanja; v katerih se izspreobrnjenje in duhovno prenovljenje mnogo lažje doseže, kakor v drugih časih. Nič ne more bolj poživiti gorečnosti, resnobe in veselja do izpolnovanja stanovskih dolžnosti, nego premišljevanje večnih resnic, ki se po navodu sv. Ignacija obdelujejo v duhovnih vajah tako, da hkrati razsvetlujejo um in ogrevajo srce za vse dobro. Sv. pismo pravi, da se sv. Duh prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost. Sv. Duh ne gleda niti na stan, niti na spol; niti na starost; ampak kjer najde pripravljeno srce, ondi izlije svoje darove in milosti, in katero srce je bolj vredno in pripravljeno, kakor cno, ki v samoti izdihuje in kliče Boga za pomoč? Sv. Duh deli svoje darove po meri naše vrednosti in priprave in po svoji previdnosti, kakor pravi sv. Pavel (Kor. 12, 4, 11): „Darovi so mnogoteri Duh pa je eden. Vse to pa dela en in prav tisti Duh, kateri deli slehrnemu, kakor hoče.“ — Kar so duhovne vaje za posamezne stanove, to so misijoni za prosti narod. Veliko misijonov se obhaja po naši deželi. Mili Bog pa blagoslovi misijone in duhovne vaje, misijonarje in verno ljudstvo!

Župnik A. K.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec oktober 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Vincencijeva družba.

b) Posebni nameni:

20.) Sv. Ivan Kant. Duhovniki in obhajanci. Milost spreobrnjenja in poboljšanja za mnoge. Deška semenišča.

*) Časopis, »Die kathol. Missionen« izhaja vsak mesec v treh kvartpolah pri Herderju na Dunaju. Prinaša poročila o misijonih. Ne bo mu žal, kdor bo naročil ta list, ki ima tudi lepe podobe in stane na leto 2 glid 40 kr. Naročnina se pričinja oktobra meseca.

21.) **Sv. Uršula.** Uršulinke in njihove šole. Uboge italijanske redovnice. Več redovniških prednic.

22.) **Sv. Saloma.** Premišljevanje Kristovega trpljenja. Zabranev mešanih zakonov. Zopetno združenje ločenih zakonskih.

23.) **Praznik najsvetejšega Odrešenika.** Pripravljanje na slovesno posvetitev Srcu našega Odrešenika. Redemptoristi. Dobre izpovedi.

24.) **Sv. Rafael.** Ohranitev vere in dobrih navad v tujini. Učea se mladina.

25.) **Blažena Marjeta Mar. Alakok.** Izvršitev želja Leona XIII. glede češčenja Jezusovega Srca. Da bi bila blažena M. Alakok prišteta svetnicam.

26.) **Praznik svetih relikvij.** Verno zaupanje v priprošnje svetnikov. Božja pota. Uboge duše v vicah.

N.

Listek.

Premilostni g. knežókf dr. Ant. Bonaventura Jeglič se je odpeljal saboto, 14. t. m. popoldne, v Št. Vid pri Zatičini, kjer je saboto zvečer in nedeljo zjutraj izpovedoval, ob desetih pa slovesno umestil novega župnika veleč. g. Ivana Vidergarja, svojega sošolca. To je bilo najbrže prvo umeščenje, ki se je izvršilo v slovenskem jeziku, ker se sicer umeščujejo župniki v latinskem jeziku. — „Danica“ pristrčno pozdravlja tudi ta čin našega dodnaduše domorodno navdahnjenega knežškofa. — Po umeščenju je Presvetli na prižnici razložil pomen posameznih delov umeščenja, župnika je vzbujal k vstrajnemu, gorečemu delovanju za svoje vernike, ljudstvo pa k pokorščini in zvestobi do Boga. Nato je bil v škofijski opravi pričujoč pri slovesni maši, ki jo je daroval novo umeščen župnik.

Duhovske promembe. Preč. g. Ivan Sajovic, župnik v Slavini, je imenovan kanonikom cesarske ustanove pri stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani — Kn. šk. duhovnima svetnikoma sta imenovana veleč. gg. Blazij Petrič, župnik v Velesalem, in Ivan Skvarča, župnik v Budanjah. — Podeljene so župnije: Bukovščica veleč. g. Antonu More, župnemu upravitelju v Loškem potoku; Št. Vid pri Zatičini veleč. g. Ivanu Vidergar, župniku v Št. Juriji pod Kumom; Radovica veleč. g. Matiji Novak, župniku v Poljanici; Ihan veleč. g. Francišku Mekinec, valetudinariju v Ljubljani; Košana veleč. g. Ivan Hladnik, kuratu na Gočah. — Za župnijo Moraviče je prezentiran veleč. g. Ivan Bizjan, župnik na Brdu; za župnijo Sv. Trojico nad Cerknico pa veleč. g. Jakob Merc, župnik v Rajhenburgu ob Savi na Štajarskem. — Kanonično vmeščeni so bili veleč. gg. Mihael Barbo na župnijo Belo cerkev in Ivan Hladnik na župnijo Trebelno, oba dne 16. avgusta 1899; Ivan Hromec na župnijo Šenturška gora dne 26. avg. 1899; Gustav Koller Poddrago dne 29. avgusta 1899; Ivan Rihtaršič na župnijo Loški potok dne 30. avg. 1899; Anton More na župnijo Bukovščico dne 31. avgusta 1899; Francišek Schweiger na župnijo Leskovec pri Krškem in Matija Novak na župnijo Radovico, oba dne 5. septembra 1899. — Č. g. Alfonzu Levičnik, kn.-šk.

kapelanu in tajniku kn.-šk. konzistorija, je dovoljen daljši dopust, da si utrdi svoje zdravje. — Č. g. Matija Prelesnik, kapiteljski vikarij v Novem Mestu, je sprejet v višje duhovniško izobraževališče pri sv. Avguštinu na Dunaji. — Č. g. Ivan Godec, kapelan in Poklukarjev beneficijant v Gorijah, je odpuščen v kongregacijo presv. Srca Jezusovega, kjer se boče posvetiti afrikanskim misijonom. — Premeščeni so bili za kapelane čč. gg. Ivan Dolinar iz Starega trga pri Loži v Št. Ruprt; Francišek Juvan iz Logatca v Stari trg pri Loži; Valentin Remškar z Jesenic v Logatec; Tomo Rožnik iz Mengeša na Jesenice; Francišek Fik iz Komende v Mengeš; Josip Benkovič iz kn.-šk. Alojzijevišča v Komendo; dr. Mihael Opeka iz Moraveč kot prefekt v kn.-šk. Alojzijevišče; Peter Koprivec iz Radeč pri Zidanem mostu v Moraviče; Josip Brešar iz Škofije Loke v Ribnico; Viljem Mlejnik z Blok kot ekspozit v Matenjo vas pri Slavini; Alojzij Jarec iz Metlike v Gorije. — Na novo so nameščeni kot kapelani čč. gg.: Luka Arh kot kapelan v Ljubnem; Jernej Prijatelj kot kapelan na Blokah; Francišek Pengov kot kapelan v Cirknici; Ivan Hrovat kot kapelan v Metliki; Jakob Žust kot kapelan v Radečah pri Zidanem mostu; Francišek Watzl kot kapiteljski vikarij v Novem mestu; Jurij Kržišnik kot kapelan v Šmartnem pod Šmarino goro — Umrli sta veleč. gg. Francišek Kregar, župnik v Javorji nad Loko, dne 17. avgusta 1899 v Leonišči v Ljubljani in Francišek Petrovčič, župnik na Trati, dne 8. septembra 1899. Priporočata se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

Podeljene so župnije: Dole pri Litiji velečastitemu g. Vaclavu Filler, kapelanu v Št. Ruprtu; Sv. Gora tamošnjemu upravitelju velečastitemu g. Antonu Medved; Sv. Vid nad Cirknico velečastitemu g. Ivanu Lovšin, župnemu upravitelju v Polomu. — Kanonično vmeščena sta bila: preč. gosp. Josip Jaklič na kanonikat v Novem mestu, dne 20. septembra 1899 in veleč. g. Francišek Mekinec na župnijo Ihan dne 30. septembra 1899. — Umrli je preč. g. Anton Urbas, Lambertgov kanonik pri stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani, dne 22. septembra 1899 v Leonišči. (gl. „Danica“ št. 39) Priporočata se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

V knežškofijsko bogoslovno semenišče so sprejeti naslednji gospodje: Ahačič Mat. od Sv. Ane pri Trzičn; Cepuder Rudolf iz Razdrtega pri Šmariji; Dobnikar Francišek od sv. Katarine na Topolu; Drolec Martin iz Krašnje; Gostiša Josip iz Idrije; Kmet Mihael iz Št. Lovrence ob Temenici; Koletič Josip iz Krškega; Kozina Ivan iz Brega pri Ribnici; Logar Josip iz Metlike; Marolt Vincencij iz Trške gore pri Krškem; Mikuž Ivan iz Črnega Vrha nad Idrijo; Natlačen Peter iz Manec pri Gočah na Vipavskem; Pečarič Martin iz Metlike; Pirec Josip iz Velesalega; Planinšek Francišek iz Starega Trga pri Višnji gori; Podlogar Leopold iz Škocijana; Premrl Stanko iz Št. Vida pri Vipavi; Steržaj Francišek z Rakeka pri Cirknici; Strajhar Ivan iz Gradišča pri Spodnjem Tuhinji; Šter Francišek z Zgornjega Bernika pri Cerkljah; Štular Martin iz Metlike in Vovko Francišek iz Škocijana pri Mokronogu.

„Ljubljanski škof. list“ t. l. št. VI. in VII.